

บทบรรณาธิการ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากการสร้างสรรคงานทางวิชาการ การจัดประชุมระดับชาติด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ด้วยหวังว่าความงอกงามในองค์ความรู้แขนงดังกล่าวของสังคมไทยจะมีการนำไปใช้เป็นคู่มือในการทำ ความเข้าใจปรากฏการณ์ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอันก่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น การดำเนินงานดังกล่าวทุกครั้งได้เปิดพื้นที่ทางสังคม พื้นที่ทางปัญญา และช่วยให้เห็นความเป็นไปได้ในการนำองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เข้าไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นเพื่อตอบสนองคุณค่าความเป็นมนุษย์

การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ “ เวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทยครั้งที่ 7 ” ในประเด็น “ ความกลัว ความหวัง จินตนาการ การเปลี่ยนแปลง ” ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นการจัดกิจกรรมเวทีวิจัยเพื่อการขยายขอบข่ายองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ในประเทศไทยออกไปให้กว้างขวาง ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) นับเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจยิ่ง เพราะเวทีดังกล่าวได้ฟังความสนใจไปที่ประเด็นความแปรเปลี่ยน ความหลากหลายและซับซ้อน อันเป็นผลจากพลังความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยที่ความแปรเปลี่ยนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่างานนี้เป็นงานที่ผู้สนใจและมีความคาดหวังสูง ไม่ผิดหวังอย่างแน่นอน เพราะทั้งปาฐกถาंना การอภิปราย การเสวนา และการเสนอบทความ มีความเข้มข้นอย่างยิ่ง ที่สำคัญคือ สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างลงตัวกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และกระตุ้นให้นักวิชาการรวมทั้งผู้สนใจได้หวนกลับไปใคร่ครวญอดีต ปัจจุบัน และแสวงหาทางเลือกในอนาคต

ในฐานะผู้สนใจด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเห็นว่า กิจกรรมครั้งนี้เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ แสวงหาทางเลือกและแนะทางเลือกให้แก่อนาคต เพราะในโลกปัจจุบันซึ่งสืบต่อจากกระบวนการพัฒนาและการทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตก ที่เริ่มมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตแบบไม่สมดุล หรือไม่เท่าเทียมกันระหว่างเมืองกับชนบท แม้ว่าปัจจุบันจะมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การคมนาคม การสื่อสาร และข่าวสารที่สะดวกรวดเร็ว ซึ่งทำให้ชีวิตคนในเมืองกับชนบทมิได้แตกต่างกันมากนัก แต่ผู้คนโดยเฉพาะในชนบทยังคงสืบกับสภาพสังคมและวิถีการดำรงชีวิตที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ส่วนในฐานะที่เป็นบรรณาธิการวารสารฉบับนี้มีความเห็นว่า การประชุมทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดให้มีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหลายในส่วน

ภูมิภาคต้องให้ความสนใจสิ่งดังกล่าวให้มากขึ้น กองบรรณาธิการวารสารฉบับนี้เคยมีความเห็นร่วมกันว่า ควรร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สร้างคุณูปการทางวิชาการอย่างเข้มข้นให้ปรากฏในมหาวิทยาลัยของเราภายในไม่ช้านี้

บทความที่เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้มี 10 เรื่อง บทความหนึ่งหนังสือ 1 เรื่อง บทความเรื่อง “ความสำคัญของภาษาท้องถิ่น” ชี้ให้เห็นว่า เพราะความสำคัญของภาษาท้องถิ่นราชบัณฑิตยสถาน จึงจัดเรื่องภาษาท้องถิ่นไว้ในนโยบายแห่งชาติ และสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง บทความเรื่อง “การใช้ภาษาไทยในการบันทึกตำนาน : บทพินิจจากการศึกษาตำนานในเชิงโครงสร้างนิยม และจากการวิจัยภาคสนาม” เป็นการนำตำนานปรัมปราในสังคมไทยที่บันทึกในเอกสารต่าง ๆ ด้วยภาษาที่เป็นสัญลักษณ์มาวิเคราะห์ พบว่า สารที่บรรพชนไทยส่งผ่านตำนานปรัมปราเป็นเรื่องปมความขัดแย้งในการเลือกรับนับถือศาสนา ระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับพุทธศาสนาประการหนึ่ง และความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่า เรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ประวัติบุคคล พุทธประวัติ สามารถรับรู้ในฐานะตำนานได้ บทความเรื่อง “ โลกนิติจำแลง : การดัดแปลงโคลงโลกนิติให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี” บทความนี้เสนอว่า รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ โดยทรงคงตัวอย่างและคำสอนในโคลงโลกนิติไว้ ทรงเปลี่ยนตัวอย่าง เพิ่มตัวอย่าง และเพิ่มคำสอนของพระองค์เองซึ่งเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น วรรณคดีเรื่องนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า พระองค์มีพระราชประสงค์ให้คนไทยในสมัยของพระองค์ซึ่งมีวิทยาการก้าวหน้ามีพฤติกรรมที่ดี และมีคุณธรรมดังปรากฏในคำสอน โคลงโลกนิติ บทความเรื่อง “วรรณกรรมในสมัยรัชกาลที่ 7 : การตอบสนองรสนิยมของชนชั้นกลาง” สำคัญคือ ในสมัยรัชกาลที่ 7 วรรณกรรมทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ และบทความมีพัฒนาการอย่างสูง จุดเด่น คือ การเปลี่ยนจากวรรณกรรมแนวเรีงมयीไปสู่วรรณกรรมสะท้อนสังคม ลักษณะของวรรณกรรมสมัยดังกล่าวจำนวนไม่น้อยนอกจากทำหน้าที่สร้างความบันเทิงใจทางปัญญาแล้วยังบุกเบิกแนวทางวรรณกรรมสังคมนิยมให้เป็นแนวทางที่โดดเด่นในสังคมมาจนถึงทุกวันนี้ บทความเรื่อง “วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวลำน้ำตาปี” ผู้เขียนได้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบริบทของชุมชนว่า เป็นรากฐานสำคัญของปรากฏการณ์ต่างๆ ในท้องถิ่น วรรณกรรมท้องถิ่นตามแนวลำน้ำตาปีทั้งประเภทมุขปาฐะและลายลักษณ์จึงแสดงถึงตัวตนของผู้คนในท้องถิ่นทุกด้าน บทความเรื่อง “มโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย : กรณีศึกษาคำว่า ‘หลัง’ ที่ปรากฏในเว็บไซต์พื้นที่ปตทคอม” พบว่า คำว่า “หลัง” ในภาษาไทยมีทั้งความหมายพื้นฐานที่หมายถึงอวัยวะร่างกายและความหมายที่เกิดจากขยายความ ด้านการขยายความมีทั้งการขยายความด้วยการ

เปรียบเทียบและการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ในด้านโครงสร้างความสัมพันธ์ พื้นที่คำว่า “หลัง” มีความสัมพันธ์ 2 โครงสร้าง คือ โครงสร้างอวัยวะร่างกาย และโครงสร้างอวัยวะร่างกายกับสิ่งแวดล้อม บทความเรื่อง “ตะวันออกในตะวันตก – การรับพุทธศาสนาในวรรณกรรม และดนตรีเยอรมันช่วงต้นยุคสมัยใหม่” ให้ข้อสรุปว่า ยุโรปได้รับเอาแนวคิดที่มีต้นตอจากเอเชียหลายอย่าง พุทธศาสนามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อวัฒนธรรมยุโรปไม่น้อย ความเคลื่อนไหวดังกล่าวพบได้ในงานวรรณกรรมและงานดนตรีของคาร์ล เฮลเลอร์พ ริชาร์ด วากเนอร์ โธมัส มัันน์ ฯลฯ บทความเรื่อง “รูปอึกาในจิตรกรรมไทย” เป็นงานวิเคราะห์จิตรกรรมไทยแบบประเพณีและร่วมสมัย ทำให้เห็นวาทศิลป์ใช้รูปอึกาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ถ่ายทอดจินตนาการที่แสดงความรู้สึกในแง่มุมลบเป็นส่วนใหญ่ บทความเรื่อง “พุทธจริยศาสตร์กับการตั้งครุฑแทน” ให้ข้อสรุปว่า แนวคิดพุทธจริยศาสตร์เห็นว่ามารดาที่แท้จริงของเด็ก คือ หลิงที่ให้เซลล์ไข่ ไม่ใช่หญิงที่มารับการตั้งครุฑแทน บทความเรื่อง “แนวคิดและทฤษฎีในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วยอำนาจอธิปไตยที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550” ซึ่งให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้นำแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติและอำนาจอธิปไตยของประชาชนมาใช้ด้วยกัน คือ กำหนดให้บุคคลที่ปฏิบัติตามหน้าที่และไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ได้รับสิทธิและเสียสิทธิตามกฎหมาย และการให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการใช้อำนาจอธิปไตยโดยได้กำหนดให้ประชาชนเข้าชื่อเพื่อเสนอร่างกฎหมาย ร่างแก้ไขกฎหมาย หรือถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ สำหรับบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “ธรรมาภิบาล (การบริหารจัดการที่ดี) ในรูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Governance)” ผู้วิจารณ์ได้เสนอจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ว่า ไม่ใช่การนำทฤษฎีใหม่มาด้วยธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประชาธิปไตยเท่านั้น ผู้แต่งยังได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นของทฤษฎีธรรมาภิบาลด้วย หนังสือเล่มนี้จึงมีมุมมองที่น่าสนใจ

ความหลากหลายของบทความทั้งหมดที่น่าเสนอนี้เป็นมุมมองด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนมิได้ติดอยู่ในโลกของตนเองแต่อย่างใดเลย ได้เปิดหูเปิดตา สร้างความสัมพันธ์กับศาสตร์ร่วมสมัยอื่น ๆ ไม่พยายามที่จะตอบคำถามให้เป็นคำตอบสุดท้าย แต่ได้พยายามให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ว่า ศาสตร์ในโลกมีอยู่อย่างหลากหลาย นี่คือเหตุผลสำคัญที่นักมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทำให้ศาสตร์มีความลุ่มลึก มีชีวิตชีวา และสามารถสื่อสารกับใครก็ได้